

Lo fantastic : deu lop a l'òmi... de l'òmi au lop

Tèxte 1 : Lo lop-garon

Los lops garons son gents coma nosautes : mes an hèit un contracte dambe lo Diable. Cada ser son forçats de se cambiar en bèstias, per anar au sabat e córrer tota la nueit. I a per aquò un mejan de los guarir. Los cau tirar sang, mentre qu'an perdut la fòrma de l'òme, e autanlèu la reprenon per totjorn. Ua nueit, lo curat de Paolhac se retirava de la vila de Leitora. Arribat au pont deu Pin, te va avisar ua gran bèstia que lo barrava lo passatge. Çò que hè lo curat, qu'èra un òme fòrt e hardit ? Se tira lo cotèth de la pòcha, e cai dessus au lop garon. Au prumèr pic, la gran bèstia cambiè de fòrma, e lo curat reconegó un de sos prumèrs vesins.

-"A ! monsur curat, ça digó l'òme, m'avetz rendut un plan gran servici. Se m'avèvatz pas sagnat, serí benlèu demorat lop garon tota ma vita. Ara, que soi guarit per totjorn."

Lo curat ajudè l'òme blassat a rentrar dens sa maison. Aqueth òme demorè enquèra longtemps en vita, finiscó coma un brave crestian.

Joan Francés Bladèr - Contes de Gasconha

Questions

- 1) Trobatz quauques vèrbs a l'imperfèit e au preterit en aqueth tèxt.
- 2) Valor deu preterit e de l'imperfèit : Dens las frases seguentas, conjugatz los vèrbs entre parentèsis au preterit o a l'imperfèit.
 1. Lo mainatge que (se passejar) peu bòsc. Còp sec, lo lop garon que (sortir) d'un troishagar, que se'u (gahar) e que se'u (cracar) en ua chapada.
 2. Lo romiu que (caminar) tranquilament suu camin quand (eslissar) sus ua pèth de banana e (s'espaternar) au bèth miei de la cauçada.
 3. Lo naviu que se'n (anar) de cap tà las Americas quand se (lhevar) lo tempèri. Après un combat de tres òras de temps, que s'(ahonir) còs e bens.
- 3) Botatz lo prumèr paragraf a l'imperfèit.
- 4) Com podetz explicar la frasa : *"te va avisar ua gran bèstia"* (linha 5). *"va avisar"* ei un vèrb au futur o au passat ?
- 5) Qu'an hèit los lops garons tà non pas estar com los autes ?
- 6) Qué son obligats de har ?
- 7) Dens l'imaginari popular, çò qu'ei un sabat ?
- 8) Qué pensatz de la moralitat deu conte ?
- 9) Mesclatz las frases en botar los vèrbs, çò purmèr a l'imperfèit, puish au preterit :

	occitans	ne coneishen pas		d'Occitania
	gascons	ne saben pas		de Gasconha
La màger part deus...	bearnés	n'an pas après	l'istòria	deu país
	òmis de noste	n'an pas estudiat		de lor parçan
	escolans	n'an pas lejut		d'aqueste país
	eslhèves	n'estudian pas		deu país on son vaduts

Gramatica

preterit : radicau de l'infinitiu + terminason

cantar	bàter	dromir
cantèi	batoi	dromii
cantès	batós	dromís
cantè	bató	dromí
cantèm	batom	dromim
cantètz	batotz	dromitz
cantèn	batón	dromín

Imperfèit : radicau dab vocala + va + terminason

cantar	bàter	dromir
cantavi	batèvi	dromivi
cantavas	batèvas	dromivas
cantava	batèva	dromiva
cantàvam	batèvam	dromívam
cantàvatz	batèvatz	dromívatz
cantavan	batèvan	dromivan

Tèxt 2 : Lo darrier daus Lobaterras

D'un sole còp, ta tèsta arrestet son movement e se tendet en avant, enquera mai si quò èra possible. Ton còrs s'apilotet parier coma lo d'un chat, e d'un còp sec, emb un òrre bruch de gòrja, bondires de la peira onte gaitavas. Segui la linha drecha de ton còrs que, subran, aguet pus res d'uman. Fagueres lo rodelon en arribar dins las bruja. Quauques crits ponchuts t'acompanheren. Te torneres plantar dins ta posision estranha. La lebre bolegava de tota sa vigor, de tota son eschina, de totas sas lonjas pautas. tu, la teniàs entre tas dents. Auve enquera lo crasement que botet fin

au bolegadís de la lebre. N'aviam tuat de las lebres, daus lapins, mas pas jamei entau. E lor aviam pas craunhat la charn enquera tèbia, entau cruá aviam pas fach regolar lo sang sus nòstras bochas ; aviam pas fosilhat emb lo nas e lo babinhon dins lo ventre esbudelat. Quan agueres achabat ton minjar ignòble, torneres de pautas, lentament, vers la peira plata. E un còp tornat enjucar, leveres ton chais chaulhat vers las primieras estelas e lanceres una lonja udlada dins laquala conegui la de la nuech passada. E veiquí que de l'autre costat dau cercle de peiras, fàcia a ieu, las brandas se dubriren e una siloeta sorna se sietet silenciosament dins l'erba; Te viset emb son uelh unique, e de son peitrau borrot e gris, surtit un rire douç, atròçament uman.

Joan Ganhaire - A tots

Questions

- 10) Trobar tres marcas de cada variacion occitana, sia lo limosin, lo lengadocian, lo gascon.
 - 11) Adaptar lo tèxt au gascon de la linha 1 a la linha 7.
 - 12) Arrevirar en francés las linhas 8 a 15.
 - 13) Har un plan deu tèxt en tot balhar un títol a cada partida.
 - 14) Compreneson
 - a) Quau ei lo sentiment deu narrator a espiar çò qui se passa ?
 - b) Estudiar lo camp lexicau de l'animalitat.
 - c) Quau ei la relacion enter lo narrator e lo eròi ?
-

Tèxt 3 : Vida

Pèire Vidal èra de Tolosa e filh d'un pelissier, [...] èra tanben lo pus fòl òme que jamai foguèt estat.[...] E el aimava la Loba de Pennautièr, [...] e Pèire se fasiá apelar lop per ela, e portava armas de lop.[...] Se vestiguèt d'una pèl de lop per donar als pastors e als gos qu'el èra lop. E los pastors e los gos lo caçèron e lo batèron de tal biais que el foguèt portat per mòrt a l'albèrga de la Loba de Pennautièr.

Anonim

Questions

- 15) Quaus son las diferéncias fundamentalas entre los tres lops garons dens los tres tèxts ?
- 16) Quau ei la rason de la metamorfòsi de Pèire Vidal ?
- 17) A qué correspon lo lop dens l'imaginari popular ?
- 18) Quau ei sa foncion ?
- 19) Redaccion : Un bèth ser, au moment de dromir, que vs'avisatz ua transformacion que s'ei hèita sus la vòsta persona. Contatz !
- 20) Un jornalista qu'a podut encontrar lo testimòni de çò qui s'ei passat dens l'extrèit de "Lo darrièr daus Lobaterras". Que li cau pausar questions entà hargar un reportatge.

On s'ei passat l'eveniment, sénher ?

.....

E'm podetz har la descripcion de çò qu'avetz vist ?

.....

E me'n podetz har un portrèit fisic ?

.....

Qu'avetz hèit après ? Qu'avetz pensat ?

.....

Vos qui coneishetz a Arnaut, quin vedetz lo son avièner ?

.....

Adishatz e mercés hèra ! A vos los estúdios !

Anèxas

Lo preterit e l'imperfèit :

Mei que per nocions de " durada ", aqueths dus temps s'opausan per nocions de prumèr plan e d'arrèr-plan.

Definicions : Dens un recit, qu'emplegan lo preterit entà **hicar en evidéncia, au prumèr plan**, las accions qui fòrman la trama de l'istòria :

*" Au prumèr pic, la gran bèstia **cambiè** de fòrma [...] "*

- L'imperfèit de l'indicatiu plaça a l'**arrèr-plan** los elements deu recit qui constituïshen lo decòr o cèrtas circonstàncias :

*" Ua nueit lo curat de Paolhac **se retirava** de la vila de Leitora. "*

Las valors deu preterit e de l'imperfèit

Lo preterit :

- Que pòt exprimir accions **longas o bracas**, deu medish biais com l'imperfèit mes s'ageish d'accions situadas dens limitas precisas.
- Qu'exprimeish un hèit globau a un moment determinat deu passat e shens contacte dab lo present.
- Que presenta los eveniments a egalitat, e netament delimitats dens lo temps. Atau, da l'impression que los eveniments e's segueishen.

"[...] la gran bèstia cambiè de fòrma e lo curat reconegó un de sos prumèrs vesins."

L'imperfèit :

Qu'amuisha un hèit en trin de se debanar dens un moment deu passat mes shens n'indicar ni la debuta ni la fin. Que convien donc particularament entà describer lo decòr, las circonstàncias deus eveniments.

Resumit :

Dens lo sistèma de l'enonciacion de recit :

- Lo preterit rapòrta las accions netament delimitadas dens lo temps, las accions que vòlen plaçar au prumèr plan e qui constituïshen la trama deu recit ;

L'imperfèit s'emplega per accions dont la durada n'ei pas definida e que vòlen plaçar a l'arrèr-plan, e dens las descripcions.

Aprestat per Silvia Pargade e Marciau Peyrouny